

Wstęp

Piętnasty tom „Rocznika Przekładoznawczego” zawiera łącznie szesnaście tekstów, ułożonych w nieco odmiennie niż zazwyczaj strukturze. Koncentrują się one bowiem wyłącznie na teorii i praktyce przekładu. Główne spektrum poruszanej problematyki da się ująć w formie pięciu zagadnień podejmowanych każdorazowo przez dwóch autorów: tłumaczenie ustne, przekład filmowy, audiodeskrypcja, przekład kulinariów oraz przekład literacki.

Problematykę tłumaczeń ustnych szeroko omawiają w swoich artykułach Magdalena Bartłomiejczyk oraz Agustín Darias Marrero. W pierwszym z wymienionych tekstów zwrócono uwagę na trudną pracę tłumaczy w instytucjach unijnych, scharakteryzowano źródła występujących trudności i grupę zawodową *per se*. Czytelnik otrzymuje zatem obraz rzeczywistej pracy tłumacza konferencyjnego w instytucjach UE oraz wgląd w procedury rekrutacyjne. Dynamika tłumaczenia ustnego i związany z nią stres to problematyka podjęta przez Darias Marrero, który porównał pracę tłumaczy w czasie tłumaczenia środowiskowego. Pierwszy z wymienionych artykułów jest ogólniejszy, drugi przez analizę studium przypadku stanowi szczegółowe naświetlenie rzeczowej problematyki.

Tłumaczeniem filmowym zajęły się w swoich artykułach Maria Mocarz-Kleindienst i Elżbieta Plewa. Artykuł pierwszej z wymienionych ma charakter teoretycznych rozważań nad *tertium comparationis* w badaniach nad przekładem filmowym, w których autorka rozróżnia za Andrzejem Bogusławskim sytuację komunikacyjną (zewnętrzną) i intersemiotyczną (wewnętrzną). Natomiast Plewa podjęła trudną próbę rekonstrukcji zasad tłumaczenia napisowego w filmach obowiązujących w latach 30. XX w. Przedmiotem analizy jest film *Jego wielka miłość* z 1936 r. Autorka zauważyła między innymi, że zasady tłumaczenia napisów zastosowane przy jego produkcji przypominają bardziej zasady obowiązujące współcześnie aniżeli reguły używania napisów międzykadrowych z początku lat 30. ubiegłego wieku. Tym

samym jej artykuł można uznać za przyczynek do historii tłumaczeń napisów filmowych.

W przedłożonym tomie kontynuujemy również podejmowaną wcześniej problematykę audiodeskrypcji. W bieżącym numerze prezentują ją Agata Bernaś oraz Paula Gorszczyńska. Przypomnijmy, że audiodeskrypcję można zaliczyć do przekładu audiowizualnego lub też multimedialnego. Bernaś przedstawiła zasady i etapy tworzenia audiodeskrypcji obiektów architektonicznych oraz omówiła standardy obowiązujące w tym zakresie zarówno w Polsce, jak i na świecie. Gorszczyńska podsumowała wyniki badań przeprowadzonych na Uniwersytecie Gdańskim w zakresie opisu emocji i jego zgodności z towarzyszącą filmowi audiodeskrypcją.

Zagadnieniem przekładu słownictwa kulinarnego zajęli się Łukasz Jan Berezowski oraz Anna Godzich. Oba artykuły łączy również para analizowanych języków – polski i włoski. Berezowski pochylił się nad przekładem na język polski terminologii nieposiadającej ekwiwalentów w języku polskim. Uważa, że spotykane sposoby tłumaczenia terminologii bezekwiwalentnej często prowadzą do nieporozumień i błędów oraz proponuje w celu ich uniknięcia konkretne strategie i rozwiązania leksykalne. Z kolei Godzich zwraca uwagę na występowanie dość licznej frazeologii kulinarnej we włoskich komentarzach sportowych, której trudno doszukiwać się w podobnym zakresie w innych językach. Przyczyną badanego zjawiska jest, jak zauważa autorka, „jedzeniocentryczność” Włochów.

Odbiciem literackiej Nagrody Nobla przyznanej Oldze Tokarczuk w 2019 r. są dwa artykuły: *Rosyjska recepcja twórczości Olgi Tokarczuk. Ustalenia wstępne* Katarzyny Jastrzębskiej oraz *Tłumacz jako autor na podstawie wybranych fragmentów powieści Olgi Tokarczuk „Bieguni”* Marceliny Pietrygi.

W pozostałych artykułach podjęto między innymi problematykę przekładu tekstu filozoficznego o znacznym nacechowaniu intertekstualnym (Patrycja Bobowska-Nastarzewska), eksplicytacji w przekładzie (Ewa Gumul), polskich quasi-narzędziów w świetle uniwersaliów przekładowych (Emilia Kubicka), wykorzystania analizy korespondencji autora z tłumaczami do analizy przekładu (Amalia Bosch Benitez). Warto zwrócić szczególną uwagę na ten ostatni tekst w kontekście źródła wykorzystanego do badań. W rozważaniach przekładoznawczych stosunkowo rzadko widać odniesienia do kore-

spendencji między autorem i tłumaczem, która może mieć znaczny wpływ na proces przekładu, trudny przecież do uchwycenia jedynie na podstawie analizy gotowego przekładu. Wreszcie Adam Palka w swoim artykule dokonuje analizy porównawczej sposobów tłumaczenia słów wyrażających ból na podstawie kilku przykładów książki C. S. Lewisa *The Problem of Pain*, a Monika Sułkowska kontynuuje swoje wcześniejsze rozważania na temat frazeologii w przekładzie.

Niniejszy tom jest również wyrazem zapowiadanych wcześniej działań zmierzających do umiędzynarodowienia naszego pisma. Z radością przyjmujemy fakt, że procentowy udział artykułów nadesłanych z zagranicy ponownie się zwiększył.

W obecnej trudnej sytuacji zewnętrznej, spowodowanej globalną epidemią i wynikającymi z niej nadzwyczajnymi warunkami pracy i życia, z tym większą przyjemnością przekazujemy niniejszy tomu naszym drogim Czytelnikom.

Patrycja Bobowska-Nastarzewska
Ewa Kościółkowska-Okońska
Lech Zieliński